O prostranstvima morala i odgoja

Prenosi se od Džabira da je rekao: „Čuo sam imama Hasana kako govori: ‚Plemenitosti morala ima deset: iskrenost jezika, istinitost smjelosti, davanje onome koji traži pomoć, ljepota ćudi, nagrađivanje učinjenog dobra, čuvanje rodbinskih veza, podržavanje komšija, poznavanje svačijeg prava, lijepo primanje gostiju, a vrhunac svega je sramežljivost.“

Imam Mudžteba je odredio zbir moralnih pojmova u odgovoru na pitanja koja mu je postavljao njegov otac, imam Ali. Ovdje ćemo navesti neke od njih:

1. **Ispravnost**: uzvraćati loše dobrim.
2. **Ugled**: uzdizati svoje pleme i podnositi zlo (slagati se s braćom).
3. **Velikodušnost**: biti čedan i popravljati čovjeka u onom što mu pripada (popravljati čovjeka u pitanju njegove vjere, lijepo voditi računa o svom imetku, širiti selam i pokazivati ljubav prema ljudima).
4. **Dobročinstvo**: davati i u oskudici i u izobilju.
5. **Bratstvo**: biti vjeran u teškoći i rahatluku.
6. **Zarada**: žuditi za bogobojaznošću i sustezati se od dunjaluka.
7. **Blagost**: pritajiti gnjev i vladati sobom.
8. **Bogatstvo**: zadovoljstvo duše onim što je Allah dodijelio, i ako je malo, jer, doista, istinsko bogatstvo je bogatstvo duše.
9. **Čvrstina**: žestina smjelosti i borba protiv najjačih ljudi.
10. **Šutnja**: koprena pred mahanom i ukras za čast: počinitelj je miran, a njegov sabesjednik zaštićen.
11. **Slava**: oprostiti dug i preći preko prijestupa.
12. **Čuvanje** srca: čuvati sve što ti je neko ostavio na čuvanje ili sve što je skriveno u njemu.
13. **Pohvala**: činiti lijepo i ostaviti se ružnog.
14. **Odlučnost**: duga ustrajnost, prijateljstvo s vladarima, opreznost pred ljudima od njihova zla.
15. **Darežljivost**: davati prije nego neko zatraži, dobrovoljno činiti dobro i nahraniti u suši.
16. **Odvažnost**: odbrana komšije, pružanje zaštite u nesreći i strpljivost u nedaćama.

Imam Hasan, a.s., je također slobodno i bez ikakve opterećenosti odgovorio na zbir drugih očevih pitanja u vezi s ružnim moralnim osobinama. Ovdje ćemo navesti neke od njih:

1. **Niskost**: zanimati se za beznačajno i davati neznatno.
2. **Podlost**: čuvati svoj imetak po cijenu obraza.
3. **Tvrdičluk**: da ono što vidiš u svojoj ruci smatraš velikim i cijenjenim, a ono što si udijelio propalim.
4. **Bojažljivost**: smjelost prema prijatelju i kukavičluk pred neprijateljem.
5. **Siromaštvo**: pohlepa nefsa za svakom stvari.
6. **Srčanost**: biti prihvaćen kod ravnih sebi.
7. **Opterećenost**: tvoj govor o onome što te se ne tiče.
8. **Osorost**: tvoje neprijateljstvo prema tvom vođi i dizanje glasa na njega.
9. **Maloumnost**: slijeđenje niskih i druženje sa zalutalima.
10. **Nemar**: to je da napustiš džamiju i da se pokoravaš pokvarenjaku.
11. **Lišenost**: ostavljanje svog udjela, a nuđen ti je.
12. **Najgori** ljudi: oni u čijoj radosti niko ne učestvuje.

Imam Hasan, a.s., je također govorio o korijenima moralnih prijestupa i glavnih ružnih osobina: *„Propast ljudi je u tri stvari: oholosti, pohlepi i zavisti. Oholost – zbog nje je propast vjere i zbog nje je proklet Iblis, pohlepa je neprijatelj duše i zbog nje je Adem istjeran iz Dženneta, a zavist je vodič zla i zbog nje je Kabil ubio Habila.“*